

V letu 2026 smo zamenjali 1300 čebeljih matic

17.9.2026 - sojer | Čebelarstva zveza Slovenije

Dr. Peter Kozmus, vodja priznane rejske organizacije pri ČZS

Kranjska čebela (*Apis mellifera carnica*) ima v Sloveniji status zaščitene avtohtone čebelje podvrste, zato zanjo izvajamo različne ukrepe za ohranitev. Z morfološkimi in etološkimi prilagoditvami je odlično prilagojena našimi pašnimi in podnebnimi razmerami: znana je po krotkosti, delavnosti in dobri orientaciji, prezimi v manjšem številu čebel in se spomladi zgodaj razvije, kar ji omogoča izkoriščanje prvih pašnih virov. Prav zato je za slovenske čebelarje najbolj priporočljivo, da v svojih čebelnjakih gojijo čisto kranjsko čebelo.

V slovenski populaciji se občasno pojavijo križanci z italijansko ali buckfaško čebelo, ki v Slovenijo prodirata predvsem prek zahodne meje. Ker je spomladi prisoten velik promet s čebeljimi družinami zaradi nakupov in prodaje, ker se čebele med letom prevažajo po vsej državi, problematika ni omejena le na obmejna območja, temveč se pojavlja tudi drugod. Križanci so lahko dolgoročno grožnja za ohranitev kranjske čebele, zato je pomembno, da jih čebelarji prepoznajo in jih odstranjujejo iz svojih čebelnjakov.

Na Čebelarstvu Slovenije (ČZS) se te problematike zavedamo, zato čebelarje redno izobražujemo. Eden pomembnejših ukrepov je menjava čebeljih matic, ki smo ga letos izvedli s finančno podporo državnega proračuna in Evropske unije. Izvajali smo ga skupaj s terenskimi svetovalci Javne svetovalne službe, ki so pri čebelarjih preverjali čistost kranjske čebele. Kjer so ugotovili več kot dva odstotka čebel križancev, so čebelarje opozorili na nujnost osnovne odbire in jim svetovali menjavo matic.

Pri ukrepu so sodelovali tudi nekateri vzrejevalci čebeljih matic, ki so v preteklem letu opravili testiranje svojih matic in nam za ta namen ponudili gospodarske matice.

Junija in julija smo matice zamenjali pri 471 čebelarjih, ki so izpolnjevali razpisne pogoje (med drugim urejene evidence) in pri katerih so terenski svetovalci ugotovili več kot dva odstotka križancev. Skupno smo po vsej Sloveniji zamenjali 1300 matic. Pri razdelitvi smo pazili, da je vsak čebelar dobil matice pri najbližjem sodelujočem vzrejevalcu. Ob menjavi so terenski svetovalci čebelarje dodatno izobraževali o pomenu ohranjanja kranjske čebele in o morfoloških znakih, po katerih jo ločimo od italijanske in buckfaške čebele.

Anketa med udeleženi čebelarji je pokazala, da so s prejetimi maticami večinoma zadovoljni in da so te v družinah uspešno začele zalegati. Ukrep bomo izvajali tudi v prihodnjem letu, saj je ohranjanje čistosti kranjske čebele skupna naloga vseh slovenskih čebelarjev.

Slika 1: Čebelarji moramo biti pozorni na križance v čebeljih družinah; če jih je več kot dva odstotka, je treba matico zamenjati.

<https://czs.si/v-letu-2026-smo-zamenjali-1300-cebeljih-matic>